

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Факультет іноземної філології
Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

III Міжнародної науково-методичної конференції

6 травня 2022 р.

Харків – 2022

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі:

Н.В. Руда – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Л.М. Ямпольська – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

І.А. Скразловська – кандидат філологічних наук, доцент кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

К.Є. Жукова – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

О.Ю. Озерська – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Н.С. Самойленко – викладач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С.Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського-національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 6 від 15.06.2022*

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Матеріали III Міжнародної науково-методичної конференції, 6 травня 2022 р. Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. 299 с.

До збірника увійшли матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Сходознавство. Актуальність та перспективи», присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики навчання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2022

Горбань Марина. Колоніальна політика Великої Британії в Індії у Вікторіанську епоху.....	243
Дейнеко Юлія. Кодекс Бусідо як основа філософії самураїв.....	245
Дерев'янка Анастасія. Проблема розлучень у Китаї під час пандемії COVID-19.....	247
Дерід Ірина, Федотова Дар'я. Місце та роль Японії у світовій економіці.....	249
Дівичька Софія. Війна зі шкідниками у Китаї в період «Великого стрибка».....	251
Дьякова О.В., Топчий Даніїл. Національно-визвольний рух у Криму 1917 року.....	253
Ігнатова Тетяна. Політика Іді Аміна: «Уганда для угандійців».....	255
Кебадзе Мадона, Майсурадзе Мзия, Елизбарашвили Георгий. Культурная жизнь Кахетинского региона в царскую эпоху.....	257
Кошовий Сергій. Новий вимір литовсько-тайванських відносин.....	260
Кравченко Вікторія. Становище жінки за законами Ману в Стародавній Індії.....	262
Кубасова Аліна. Опіумні війни та їх наслідки для Китаю.....	264
Кучеренко Лілія. «Червоний туризм» у Китаї.....	267
Матей Юлія. Вектори співробітництва Азербайджану в енергетичній сфері в 1993–2003 рр. у контексті нафтової політики Гейдара Алієва.....	269
Мацейко Ольга. Таїланд: «країна третього світу» чи перспективний регіон для інвестицій.....	272
Москальова Анастасія. Становище жінки в Стародавньому Єгипті.....	274
Олійник Олександр, Олійник Юлія. Регулювання обов'язків людини і громадянина в ісламських країнах Африки та Сходу.....	276
Орищенко Карина, Кошляк Вікторія. Мао Цзедун – генератор проєктів економічного розвитку КНР: «китайська мрія» чи реальність?.....	278
Павленко Ольга. Османський гарем за часів правління султана Сулеймана Кануні в кінематографі (на прикладі серіалу «Величне століття»).....	280
Павленко Світлана. Співробітник консульства як судовий вирок.....	283
Розмариця Єгор. Розвиток ракетно-космічної галузі в Китаї під час пандемії COVID-19.....	285
Сопельняк Анастасія. Проблеми дипломатичних відносин Вірменії та Туреччини.....	288
Ткачук Анатолій, Кузь Віталій. «Жіночий султанат» як особливий етап історії Османської імперії XVI– XVII ст.....	290
Хоменко Влада. Розвиток астрономічних знань у Стародавньому Вавилоні.....	292
Хоміддінова Нігіна. Китайське економічне диво. Економічне зростання Китаю в сучасних умовах.....	294
Чохелишвили Ланда, Бочоридзе Уча. «Красный февраль»: от независимости до аннексии.....	296

утискати здійснення прав інших; обов'язок кожного працювати і діяти у відповідності зі своїми здібностями на благо інтересів суспільства; обов'язок сплачувати податки; обов'язок піклуватися про дітей і батьків» тощо [1, с. 47].

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Виг Й. Соотношение прав и обязанностей человека и проблемы преступности. *Государство и право*. 1995. № 7. С. 44-49.
2. Конституції нових держав Європи та Азії [упоряд. С. Головатий]. К.: Укр. правн. фундація. Вид-во «Право», 1996. 554 с.
3. Конституции государств Ближнего и Среднего Востока / Под ред. И.Д. Левина. М.: Изд-во иностр. лит-ры, 1956. 591 с.
4. Конституции зарубежных государств: учеб. пособие / Сост., авт. введ., вступ. ст. В.В. Маклаков. М.: Изд-во БЕК, 1996. 406 с.
5. Права человека: Сборник универсальных и региональных межд. документов [Сост. Л.Н. Шестаков]. М.: Изд-во МГУ, 1990. 205 с.
6. Хрестоматія з історії держави і права України: навч. посіб.: у 2-х т. [уклад. В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький]. К.: «Ін Юре», 1998. Т.2. 607 с.

МАО ЦЗЕДУН – ГЕНЕРАТОР ПРОЄКТІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КНР: «КИТАЙСЬКА МРІЯ» ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

Орищенко Карина, студентка 3 курсу

Кошляк Вікторія, студентка 3 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Науковий керівник: к. і. н., доц. Ямпольська Л.М.

Сьогодні Китай вважається однією з провідних економік світу. 1 жовтня цього року китайський народ відзначатиме 73 річницю від дня створення Китайської Народної Республіки (КНР). Тривалий час Китай був бідною країною, до того як Комуністична партія (КПК) прийшла до влади. Країна не мала ні торгових партнерів, ні дипломатичних контактів. Протягом останніх 40 років Китай провів серію ринкових реформ, які відкрили його для світової торгівлі та іноземних інвестицій, витягнувши з бідності сотні мільйонів людей. КНР перетворилася з бідної аграрної країни з низьким рівнем розвитку капіталізму та нечисленним пролетаріатом на економічну наддержаву.

Мао Цзедун (1893–1976) – лідер КПК, засновник КНР, якою беззмінно керував із 1949 до 1976 року. За рішенням американського журналу «Time» він включений до списку 100 видатних людей минулого століття у категорії «Лідери та революціонери».

Метою нашого дослідження є аналіз діяльності Мао Цзедуна як генератора проєктів економічного розвитку КНР, який зміг реалізувати на практиці китайську мрію про «державу загального благоденства».

Становище у Китаї на початку ХХ століття було важким. Панування традиційних відносин, аграрний характер економіки, відсутність надійних партнерів та економіко-політичної стратегії призвели до зубожіння китайців і залежності від інших держав. Під впливом цих національних факторів, а також жовтневих подій у Росії майбутній лідер КПК Мао Цзедун перейшов на позиції марксизму лєнінського спрямування, який став однією із складових його системи ідеологічних установок – маоїзму.

Після перемоги у Громадянській війні (1946–1949) над Чан Кайші і Національно-революційною армією – збройними силами Гоміньдану КПК на чолі з Мао Цзедунем взяла під повний контроль континентальний Китай, проголосила КНР

(1 жовтня 1949 року) і розпочала активні реформи, спрямовані на створення комуністичного суспільства [1, с. 67].

За тридцять наступних років країна пережила три радикальні зміни курсу. Спочатку вона намагалася розвиватися з орієнтацією на СРСР. За його підтримки у першій половині 1950-х років було побудовано низку галузей важкої промисловості, однак з 1956 року, після критики культу особи Й.В. Сталіна новим радянським лідером М.С. Хрущовим, відносини між країнами різко погіршилися, контакти були припинені. Таким чином, незважаючи на певні успіхи, досягти значного покращення економіки КНР за період «великої дружби з СРСР» не вдалося.

Проте, незважаючи на наслідки комуністичних експериментів Мао Цзедуна, його діяльність стала поштовхом для перетворення Китаю на «майстерню світу» та зниження рівня бідності. У 1958–1960 роках Великий Керманіч провів один із експериментів, який став вирішальним для розвитку Китаю, незважаючи на неоднозначність його наслідків. У травні 1958 року на другій сесії VIII з'їзду КПК, яка відбулася в закритому режимі, було проголошено новий курс, що вилився в перемогу ідей Мао Цзедуна і політику «Великого стрибка вперед» (1958–1960) та «комунікації по-китайськи». «Великий стрибок» був спробою голови КНР Мао Цзедуна швидко індустріалізувати економіку Китаю, використовуючи модель «наздоганяючого розвитку» і роблячи акцент на національних резервах країни. «Великий стрибок» провалився, одним із його наслідків став голод 1959–1961 років, який забрав життя від 10 до 40 млн китайців. Однак це була перша спроба підштовхнути економіку КНР уперед та запустити серію реформ для підвищення економічного статусу Китаю.

Після «Великого стрибка» була проведена «Велика пролетарська культурна революція» (1966–1976 рр.) – влаштоване Мао Цзедунем чищення лав КПК від опонентів, основною концепцією якої стало посилення класової боротьби в міру будівництва соціалізму та «особливий шлях» Китаю у побудові держави та суспільства (заперечення товарно-грошових відносин, відсутність недержавних форм власності, заморожування зовнішньоекономічних зв'язків, публічні суди над політиками, оголошеними «ревізіоністами» та «залишками буржуазії в партії, уряді та армії», рух хунвейбінів тощо) [4, с. 124]. «Культурна революція» призвела до репресій членів КПК, знищення інтелігенції, прихильників «буржуазного розвитку», проте, як не парадоксально, привела до підвищення грамотності населення з 7% до 80%. Цей факт дає підстави для неоднозначних оцінок політичної фігури Мао Цзедуна.

Як справедливо наголошує німецький історик Карл Шмітт у праці «Поняття політичного», соціалізм став науковим після того, як повірив у себе, давши «собі право на застосування сили» [5, с. 27]. Ця теза, сформульована Карлом Шміттом, безумовно, додає філософської глибини концепціям Мао Цзедуна та іншим подібним концепціям марксистських філософів, яких деякі критики презирливо називали утопістами. Внаслідок цього сам Мао Цзедун постає вже як генератор концепцій, які допомогли розвинути Китай, і саме Великий Керманіч створив той Китай, який був здатний утопічні проекти втілювати у реальність.

Політичний курс Мао Цзедуна був згодом засуджений лідером реформаторського крила КПК Ден Сяопіном, який прийшов до влади. III Пленум ЦК КПК одинадцятого скликання (грудень 1978 року) проголосив курс на соціалістичну ринкову економіку при поєднанні двох систем: планово-розподільної та ринкової при масовому залученні іноземних інвестицій, більшій господарській самостійності підприємств, запровадженні сімейного підяду на селі, скороченні частки державного сектору економіки, відкритті вільних економічних зон, подоланні бідності, розвитку науки та техніки.

Після китайсько-в'єтнамської війни (17 лютого – 16 березня 1979 року) зовнішня політика КНР, на відміну від епохи Мао Цзедуна, поступово перестала бути агресивною. Наприкінці 1980-х – на початку 1990-х років Китаю вдалося повністю зняти проблему

забезпечення населення харчуванням, розвинути високі темпи зростання ВВП і промислового виробництва, підняти рівень життя народу [2, с. 122].

У будь-якій державі народжуються великі лідери, і Китай не став винятком. Країна досягла великих успіхів, коли її очільниками були Мао Цзедун (1949–1976), а пізніше Ден Сяопін (1978–1997), які мали лідерські якості, були кризовими менеджерами і харизматичними політичними діячами. Мао Цзедун намітив гіпотетичний вектор розвитку Китаю, який багатьом здавався утопією на період 1950-х – 1970-х років, він навіть передбачив освоєння Китаєм космосу [4, с. 126]. Сьогодні відбулося те, про що колись мріяв Великий Керманіч: Китай робить успіхи в підкоренні космосу, став однією з наддержав світу. У наш час стає очевидним: те, що раніше здавалося утопічними проектами Мао Цзедуна, стало об'єктивною реальністю.

Звичайно, проекти Мао Цзедуна від одного партійного з'їзду до іншого коригувалися та допрацьовувалися, а після його смерті Ден Сяопін, відштовхуючись від основ, закладених Великим Керманічем, додав таку ключову ідею, як «соціалізм із китайською специфікою».

Отже, наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. Комуністична партія Китаю успішно продемонструвала переваги соціалізму всьому світу, довівши на практиці, що є альтернативні шляхи розвитку як у політиці, так і в економіці. КПК вдалося зберегти ідеологічну цілісність своєї філософії, незважаючи на реформи та нововведення, показавши вірність партійним ідеям. Також слід зазначити, що КПК заборонила «приватному капіталу втручатися у відносини державних підприємств і банків» [3, с. 33]. У ХХІ ст. політичні лідери Китаю продовжують розвивати політику реформ та відкритості і додають до неї концепцію «китайської мрії».

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ледовский А.М. СССР, США и китайская революция глазами очевидца 1946–1949. М.: Институт Дальнего Востока РАН, 2005. 206 с.
2. Ли Сяодун. Цивилизация. М.: ООО Международная издательская компания «Шанс», 2017. 157 с.
3. Любарец А.В. Комунистическая партия Китая как страж государственных интересов страны. *Актуальные проблемы современной науки в ХХІ веке: сборник материалов 14-й международной научно-практической конференции* (г. Махачкала, 31 августа 2017 г.). Махачкала: Издательство «Апробация», 2017. 86 с.
4. Любарец А.В. Прогрессивный вектор инерции утопизма великого Мао Цзэдуна. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*. 2016. № 6. С. 123-126.
5. Шмитт К. Понятие политического. Пер. с нем. Ю.Ю. Коринца, А.Ф. Филиппова, А.П. Шурбелева. Под ред. А.Ф. Филиппова. СПб.: Наука, 2016. 567 с.

ОСМАНСЬКИЙ ГАРЕМ ЗА ЧАСІВ ПРАВЛІННЯ СУЛТАНА СУЛЕЙМАНА КАНУНІ В КІНЕМАТОГРАФІ (НА ПРИКЛАДІ СЕРІАЛУ «ВЕЛИЧНЕ СТОЛІТТЯ»)

Павленко Ольга, студентка 3 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Науковий керівник: к. і. н., доц. Ямпольська Л.М.

Актуальність теми дослідження обумовлена багатоспектровістю та полярністю історичних даних і оціночних суджень про повсякденне життя гаремів у різних регіонах Сходу. Ці фактологічні дані активно використовуються в культурі й мистецтві, особливо в кінематографі. В даному випадку звертається увага на гарем в Османській